

De Nachtelijke Vlinderjacht.

„Jongelui, van avond gaan we met goedvinden van pa en moe stropen”.

„Stropen?” vraagt Henri, die niet verstaan heeft, dat er maar ééne *o* in het woord komt, „maar oom, als de boschwachter ons snapt!”

„Hij moet laatst een strooper in de beenen hebben geschoten”.

„Als hij het jou doet, Bets, krijg je van mij een fijn houten been cadeau”.

Henri en Betsy kijken elkaar eens aan; ze weten niet, wat zij er van denken moeten. „Pa, kan oom wel schieten?”

„Net zoo goed als ik, Henri, en ik ken er niets van!”

„En een geweer is hier ook niet”, zegt Betsy.

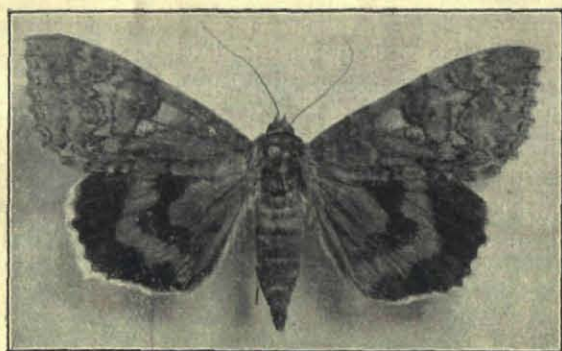
„Maar ik stroop ook niet met een geweer, ik stroop.... met stroop” antwoordt oom. „We gaan vlinders vangen”.

Daar hebben de kinderen nog nooit van gehoord, vlinders vangen in den avond met stroop! Nu, als ze mee willen, zullen ze zien, hoe het toegaat.

Natuurlijk willen ze mee, heel graag! Iederen zomer komt hun oom, die ongehuwd is, een paar weken logeeren, en zolang als hun heugt — Henri is vijftien en Betsy dertien jaar — zijn dat recht gezellige dagen. Want oom houdt veel van deze twee, weet spelletjes en aardigheden en is altijd even onderhoudend. Voor een paar jaar is hij voor het eerst met hen op de kapellenjacht gegaan, en heeft hen geleerd, hoe zij de diertjes moeten opzetten, en nu heeft Henri, door zijn zus vlijtig geholpen, al eene aardige verzameling.

De toestemming van pa en moe is spoedig verkregen. Na den maaltijd maken beide kinderen hunne schooltaak af, en tegen donker zijn ze klaar, om met oom er op uit te gaan.

Eerst wordt er nu in een potje een mengsel van stroop en brandewijn gereed gemaakt, zoet en geurig. Vervolgens

Catocala nupta. (Het Roode Weeskind.)

wordt het lantarentje opgezocht en eene nieuwe kaars er in geplaatst. Verder is het zijden vlindernet nog noodig, eene oude paraplu, een kwastje en een zak vol doosjes. Dat alles gaat op de avondwandeling mee.

„We zullen eens mooie plekjes opzoeken”, zegt oom, terwijl hij met Henri en Betsy de deur uitstapt. „We moeten zijn, waar flink wat planten groeien: boomen, kreupelhout, kruiden, dat is hetzelfde”.

„He, het is warm”, meent Betsy, „en toch lijkt het, of het zal gaan regenen. Kijk eens, wat zware wolken, er zal geen sterretje te zien komen.”

„En geen maantje ook, het is „donkere” maan”, zegt Henri.

„Het is juist het echte weer voor ons”, herneemt oom. „Warmte, windstilte en gedekte lucht zonder maneschijn”.

Spoedig wordt de groote weg verlaten, en een zijpad ingeslagen, dat langs een paar boerenwoningen naar het bosch gaat. Aan weerszijden staat hier kreupelhout en op afstanden ook nog hier en daar een rijtje van zes, zeven boomen.

Bij een van die groepjes wordt halt gehouden. Het potje met stroop en brandewijn komt voor den dag, de kwast wordt er in gedoopt en ieder der boomstammen krijgt een lik. Eene boerenmeid van een jaar of achttien staat er naar te kijken, en als het gezelschap voorbij is, kan zij niet nalaten, eens aan den boom te ruiken. En ze wenkt hare zuster, die aan het hek van het erf staat, om ook eens te komen zien. Beiden bekijken de stammen een voor een, en trachten te raden, wat die heer, die met de kinderen van mijnheer Bouwhof aan 't wandelen is, toch wel er op mag gesmeerd hebben.

Oom ziet nog eens om en gaat naar ze toe. Nu worden ze een beetje bleu en weten niet beter te doen, dan tegen elkaar te glimlachen.

„Jelui wou weten, wat ik aan die stammen gesmeerd heb, hè? Dat is brandewijn met stroop. Wil jelui een likje?” En hij houdt ze den kwast voor. „Daar vang ik kapellen mee.”

Hiermee is de ergste nieuwsgierigheid bevredigd. Neen,

Agrotis plecta. (Het Haarbosje.)

ze blijven blijkbaar geen likje, maar gaan zonder te spreken het hek in, en zullen van nacht wel gerust slapen, daar ze nu weten, wat er tegen de stammen is gesmeerd.

Oom stapt met Henri en Bets voort. Het blijft maar even warm, hoewel de zon al bijna een half uur onder is. Over korten tijd zal het daglicht geheel verdwenen zijn.

Op verschillende plaatsen krijgen nu een zes- tot tiental boomstammen een kwastje, en zoo waar, om enkele zien de kinderen al vlinders zweven! De laantjes, waar de gesmeerde boomen staan, en de juiste plaats van die boomen worden, zooals van zelf spreekt, goed onthouden. Nu het potje leeg is, is het zoo goed als geheel donker.

„We gaan naar de eerste boomen terug” zegt oom.

Henri en Bets zijn vol verwachting, en als ze er zijn, wordt handig de kaars in de lantaren aangestoken en het licht bij den eersten stam gehouden.

„Kijk, daar zitten....”

Maar weg zijn ze. Twee hebben zich plotseling laten vallen, en een vliegt er heen en is spoedig in de duisternis

verdwenen. De lantaren wordt dicht bij den grond gehouden, maar er is geen denken aan, om bij het flauwe licht de gevallen in het gras op te zoeken.

„Nee, jongelui, dat heb jullie niet slim overlegd; dat zullen we eens beter doen. Het licht mag niet op den stam vallen, vóór wij onze maatregelen genomen hebben. Betsy, steek jij de paraplu eens op, keer die om en houd ze zóó tegen den volgende stam, dat al, wat zich laat vallen, er in moet komen. Henri, houd jij eenige doosjes gereed en ga bij haar staan. Ik schroef het vlindernet aan den stok, neem dien in de rechterhand en houd de lantaren in de linker. Zijn we klaar?”

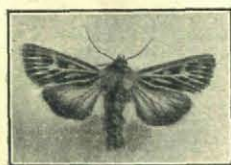
Ja. Betsy is met de omgekeerde paraplu gereed om de vallende kapellen op te vangen, en Henri heeft de doosjes bij de hand en staat vlak bij zijne zuster. Nu pas nadert oom met de lantaren en laat van niet te dichtbij het schijnsel op den stam vallen.

Bij dit zwakke licht onderscheiden de kinderen een viertal snoepers. Oom komt niet nader, zoodat ze ook niet schrikken, en Henri heeft gelegenheid ze alle vier te bemachtigen!

Op dezelfde wijze worden de andere stammen nagezien en in 't geheel negen liefhebbers van „vergunning” op dit vijftal boomen ingerekend.

Vervolgens gaat het naar de andere stammen, die gesmeerd zijn, en als al de boomen zijn bezocht, zijn er al een kleine dertig gevangen. Sommige zijn op den stam buitgemaakt, andere in de paraplu, enkele, die wegvlogen, in het net.

Nu wordt er opnieuw rondgegaan en weer worden er likkebroers gevonden. Het is eene vreemde wandeling in het stille, donkere bosch, vooral als alle drie zwijgend voortgaan en de voetstappen het eenige gerucht zijn, dat vernomen

Charaas graminis. (Het Grasuiltje.)

wordt, terwijl het licht van de lantaren, als het in het loof der boomen en in de kruiden valt, slechts schemerachtig iets laat onderscheiden. Soms wordt het getrippel van een egel vernomen of schiet er eene vleermuis voorbij. Henri en Betsy zijn opgetogen — ze hebben na de tweede ronde al ongeveer zeventig vlinders gevangen — en toch zijn ze niet luidruchtig.

Er beginnen enkele regendruppeltjes te vallen. Maar de vangst wordt daardoor in het minst niet geschaad. Integendeel, telkens worden op de boomen weer nieuwe gasten gevangen, en het is soms merkwaardig: als een druppel van de lekkernij langs den stam is afgeloopen, zitten er langs den geheelen straal van meer dan een meter lengte, vlinders te genieten. Wat een leven in den donkeren, stillen nacht! Het is ten slotte niet meer bij te houden! Zeven, tien, twaalf, ja vijftien dieren worden soms aan een enkelen boom gevonden! Geen doosje blijft er leeg en hoewel het vangen nog in vollen gang is, moet het gezelschap wel naar huis.

Bij pa en moe teruggekomen, daar hebben Henri en

Betsy wat te vertellen! Zoo hebben ze nog nimmer gevangen, het is een verrukkelijke avond geweest! Steeds maar dezelfde boomen rond en aldoor nieuwe vangsten! Morgen willen ze weer er op uit, als oom nog eens zoo goed wil zijn.

„Nu, dat is wel mogelijk, maar eerst moeten we eens bezorgen, wat we dezen avond hebben buit gemaakt. Hoeveel zijn er wel?”

Honderd drie en vijftig, wel geteld!

Wat zullen ze met zooveel vlinders beginnen!

Oom weet raad. Hij stelt voor, om aan de beschadigde — de afgevlogene — maar weer de vrijheid te geven en ook van de soorten, waarvan vele exemplaren gevangen zijn, slechts enkele, alleen de mooiste, te behouden. Zoo wordt de groote meerderheid in het leven gelaten en zal morgen naar het bosch terug gebracht worden.

Maar twintig zijn er uitgelezen voor de verzameling. Die moeten dadelijk gedood en aan de speld gestoken worden; ze zouden zich anders, wanneer zij uit hun dronkenmansroes ontwaken, door wild in het doosje rond te vliegen, beschadigen.

„Dat zal laat worden” zegt moeder. „Moeten die twintig vlinders nog van avond op de spanblokjes gebracht worden?”

„O neen, dat is volstrekt niet noodig”, antwoordt oom.

Thyatira batis. (De Braamvlinder.)

„Henri zal ze nu dadelijk dooden en zorgen, dat de spelden er recht door gestoken worden. Verder zullen wij ze even op vochtig zand zetten met een deksel er over heen, zoodat ze niet droog en stijf kunnen worden. Maar het uitspannen — en dat is het meest tijdroovende werk — kunnen wij morgen en overmorgen best op ons doode gemak doen”.

Een heerlijk werk is het den volgende dag voor Henri, als hij, door Betsy wat geholpen, de vangsten in orde brengt. Het spijt hem eigenlijk wel, dat hij de diertjes niet eene poos levend heeft mogen bewaren, doch daar deze vlinders in den nacht verre van rustig zijn, zouden zij, in de doosjes bewaard, hunne schubjes grootendeels hebben verloren en voor de verzameling onbruikbaar geworden zijn.

De gevangen dieren zijn alle nachtvlinders en missen de levendige kleurschakeering waarmee vele dagvlinders prijken. Ook hebben ze alle denzelfden hoofdvorm: het lijf tamelijk dik, de vleugels vrij breed. De adering en kleuring der vleugels biedt bovendien ook vele punten van overeenkomst aan. En toch, wat is er nog een verschil en wat eene fraaie teekening en glansen weten de jongelui elkaar aan te wijzen!

„O, kijk eens, deze heeft prachtige fluweelzwarte bovenvleugels!” „En deze hier eene goudkleur!” „Zie deze eens met fijne streepjes geteekend zijn!” „O, maar wat heeft deze toch ook mooie satijnen ondervleugels, al zijn ze

bijna effen!" „Nu oompje, we hebben weer eene mooie kunst van u geleerd! In 't vervolg zullen wij ze wel weten te vinden, hoor! Vijftien op één boom, wie zou het ooit kunnen denken!"

„Ja, en dat is nog niet eens het meeste. Ik heb er wel eens veertig op één stam gevangen!"

„Veertig op één stam, hoor je dat, Bets?"

„Maar nu moet jelui me toch wat beloven. Je weet toch wel, dat er straf staat op het gebruik van vangmiddelen, die het vischwater in korten tijd van zijne bevolking zouden berooven?"

„O, oom, we hebben toch niet iets gedaan, dat verboden is?" zegt Betsy een beetje ongerust.

„Dat niet. Maar als het middel eens gebruikt werd door kinderen, die wel veel houden van vangen op groote schaal

maar geen slag hebben van netjes opzetten en bewaren, dan zouden er toch eenige zeldzame en fraaie soorten kunnen verdwijnen. Dat zou jammer zijn. En daarom moet ge u altijd tot regel stellen, de dieren, die je niet wil bewaren, ook niet mee te nemen. En heb je er onder de thuis gebrachte, die je toch eigenlijk niet kunt of wilt behouden, breng ze dan levend in hunne natuurlijke omgeving terug."

Nu, dat beloofden Henri en Betsy gaarne.

J. J.

De zinco's stellen opgezette exemplaren van Nederlandsche Uilen op natuurlijke grootte voor, en zijn vervaardigd naar photographieën, welwillend verstrekt door de Heer H. Crommelin.

Over wringing van boomstammen.

Niet alle boomstammen zijn gewrongen van rechts naar links; men vindt er ook met tegengestelde wringing, hoewel veel minder. Vrijstaande boomen, die van alle zijden licht ontvangen, en boomen, die dicht op elkaar staan (bosschen vormen) en die dus het licht alleen van boven ontvangen, vertoonen geen wringing. Slechts boomen, die dicht bij woningen staan of gestaan hebben, en licht van ééne zijde ontvangen, zullen een wring vertoonen, en dan wel meestal van rechts naar links, omdat alle takken, die bij dergelijke boomen naar ééne zijde staan, gaarne zich keeren naar die zijde, waar het meeste licht vandaan komt, dat is naar de voormiddag-zon.

Daar, waar de boom eerst door de namiddag-zon of avond-zon beschenen wordt, zal de wringing eerder van links naar rechts plaats hebben. Doch ook de wijze van snoeiing heeft grooten invloed op de wringing.

Er zijn dus meer redenen, waarom een boom zich wringt, dan het staan dicht bij woningen, o. a. moet worden gelet op den onderlingen stand van woning, boom en lichtbron. Het is daarom moeilijk, een algemeen geldenden regel te vinden.

Sneek.

Dr. A. C. OUDEMANS.

Wanneer een boom aan den buitenkant van het bosch staat en eenigzins uitgespreide takken heeft, komt de wind altijd slechts van een zijde en drukt na verloop van jaren den kruin van den boom eenige malen rond. Ook bij alleen staande boomen ziet men dit; het hangt slechts af van de standplaats en of de boom ook bijzonder lange takken aan eene zijde heeft. In het dichte bosch ziet men dit verschijnsel niet, of de stam moet boven de andere boomen uitsteken.

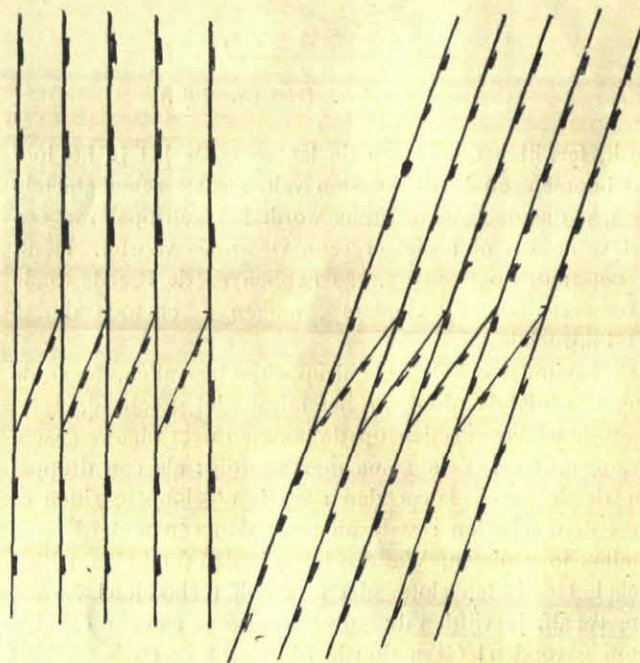
Deventer.

BERNARD STOFFEL.

Over de om hun lengte-as gedraaide boomstammen bestaat een uitvoerige verhandeling van Alexander Braun in „Verhandlungen der Königlich preussischen Akademie der Wissenschaften" Berlin 1854, pp 432—484 met een

vervolg in „Sitzungsberichten der Gesellschaft naturforschender Freunde" Berlin 21 Dec. 1869 en in „Botanische Zeitung 1870 p. 158.

Daarin zal de heer T. zeker alles kunnen vinden, wat omtrent dit interessante onderwerp bekend is, want voor zoover ik weet, bestaan er geen latere onderzoekingen. Dat de draaing der aarde er iets mee te maken zou hebben, komt mij zeer onwaarschijnlijk voor. Bovengenoemde „Verhandlungen" zijn, als ik mij niet vergis, aanwezig in de bibliotheek der Koninklijke Akademie. (Trippenhuis.)
's Hertogenbosch. DR. H. W. HEINSIUS.

Schema van het aantal hofstippels in verticale en in schuinstaande celwanden.